ISHE 2019

VIth INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON HISTORY EDUCATION

VI. ULUSLARARASI TARİH EĞİTİMİ SEMPOZYUMU

10 - 12 EKİM 2019 BOLU/ TÜRKİYE

OCTOBER 10- 12, 2019 BOLU / TURKEY

BİLDİRİLER KİTABI
PROCEEDINGS

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi ve Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı İşbirliği ile,
Joint Symposium by Bolu Abant İzzet Baysal University and The Presidency of Atatürk Research Center

BİLDİRİLER KİTABI

PROCEEDINGS

VI. ULUSLARARASI TARİH EĞİTİMİ SEMPOZYUMU (ISHE 2019)

10-12 Ekim 2019, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu

VIth INTERNATIONAL SYMPOSIUM ON HISTORY EDUCATION

10-12 October 2019, Bolu Abant Izzet Baysal University, Bolu / TURKEY

Editör Kurulu

Prof. Dr. Cemal AVCI, Prof. Dr. Yaşar AKBIYIK, Doç. Dr. Adnan ALTUN, Doç. Dr. Fahri KILIÇ, Doç. Dr. E. Özlem YİĞİT, Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Oğuz KANTÜRER, Dr. Öğr. Üyesi Esin ÖZCAN, Öğr. Gör. Meral KURUM, Dr. Murat TARHAN, Dr. Gökhan ÖNAL, Arş. Gör. Çağrı DEMİRTAŞ, Arş. Gör. İ. Hakkı ÇATLAK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınları
Gölköy Kampüsü/Bolu
Tel: +90 374 254 10 00
Faks: +90 374 253 45 06
Eposta: http://www.ibu.edu.tr

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi e- Yayınları No: ...

1.Baskı (Aralık 2019)

Kapak Tasarımı: Öğr. Gör. Bahar AKBULAK

ISBN 978-975-321-056-0

Elektronik kitap/ e-book

BİLDİRİLER KİTABI

PROCEEDINGS

VI. ULUSLARARASI

TARİH EĞİTİMİ

SEMPOZYUMU (ISHE 2019)

10-12 Ekim 2019, Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu

VIth INTERNATIONAL

SYMPOSIUM ON

HISTORY EDUCATION

10-12 October 2019, Bolu Abant Izzet Baysal University, Bolu / TURKEY

Editör Kurulu

Prof. Dr. Cemal AVCI, Prof. Dr. Yaşar AKBIYIK, Doç. Dr. Adnan ALTUN, Doç. Dr. Fahri KILIÇ, Doç. Dr. E. Özlem YİĞİT, Doç. Dr. Hatice MEMİŞOĞLU, Dr. Öğr. Üyesi Oğuz KANTÜRER, Dr. Öğr. Üyesi Esin ÖZCAN, Öğr. Gör. Meral KURUM, Dr. Murat TARHAN, Dr. Gökhan ÖNAL, Arş. Gör. Çağrı DEMİRTAŞ, Arş. Gör. İ. Hakkı ÇATLAK

Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi Yayınları

Bolu

ATSIZ, TÜRK TARİH TEZİ VE BİRİNCİ TÜRK TARİH KONGRESİNİN İRONİSİ OLARAK DALKAVUKLAR GECESİ ROMANI

Doç. Dr. Mehmet Kaan ÇALEN

Trakya Üniversitesi, Tarih Bölümü

ÖZET:

Türk milliyetçiliği, erken Cumhuriyet yıllarında, bilhassa Türk Ocakları'nın kapatılmasından sonra, Kemalizm tarafından massedilmiş ve kendini ancak Kemalist paradigma içinde ifade edebilecek bir seviyeye gerilemiştir. Türk milliyetçiliği 1930'lu yıllarda Kemalizm'in çizdiği sınırları zorlamaya başlamış ve 1940'lı yıllarla birlikte resmî ideolojiden/ milliyetçilikten dil, tarih, kültür konularında büyük ölçüde ayrışmıştır. Türkçülük ile Kemalizm arasındaki ayrışmanın temelinde iki farklı tarih anlayışı, dolayısıyla iki farklı toplum ve gelecek tasavvuru yatmaktaydı. 1940'lı yıllarda yeniden yükselişe geçen Türkçülüğün/ Turancılığın yeni önderi Hüseyin Nihal Atsız, bu ayrışmada önemli bir isimdir ve kariyerine bir bakıma "Türk Tarih Tezi"ne muhalefet ederek başlamıştır. Birinci Türk Tarih Kongresi'nde eleştirel bir yaklaşım benimseyen hocası Zeki Velidi Togan'a destek çıkmak suretiyle Kemalist elitten farklı bir tarih anlayışına ve Türklük tasavvuruna sahip olduğunu açığa vurur. Makaleleri, polemik yazıları, romanları, hatta şiirleri ve özel yazışmalarında Kemalizm ve resmî tarih tezinin eleştirisini ömrünün sonuna kadar devam ettirir. 1941 yılında yayımlanan "Dalkavuklar Gecesi" romanı, genel olarak Kemalist elitin bir eleştirisidir ancak roman daha özel bir bağlamda Türk Tarih Kongresi'nin sembolik bir ironisi gibi okunabilir.

Anahtar Kelimeler: Hüseyin Nihal Atsız, Türk Tarih Tezi, Birinci Türk Tarih Kongresi, Türkçülük, Kemalizm

ATSIZ, TURKISH HISTORY THESIS AND DALKAVUKLAR GECESI NOVEL AS A IRONY OF THE FIRST TURKISH HISTORY CONGRESS

ABSTRACT:

Turkish nationalism was absorbed by Kemalism in the early Republican years, especially after the closure of "Turk Ocaklari", and it has declined to a level that can only express itself within the Kemalist paradigm. In the 1930s, Turkish nationalism began to push the limits set by Kemalism, and by the 1940s, it largely separated from the official ideology/ official nationalism in issues of language, history and culture. At the basis of the separation between Turkism and Kemalism were two different understandings of history, thus two different imaginations of society and future. Hüseyin Nihal Atsız, the new leader of Turkism, which started to rise again in the 1940s, is an important name in this separation and started his career by opposing the "Turkish History Thesis". In support of his teacher Zeki Velidi Togan, who took a critical approach at the First Turkish History Congress, he reveals that he has a different understanding of history and imagination of Turkishness from the Kemalist elite. Atsız, continues to criticize Kemalism and official history thesis in his articles, polemic writings, novels, even poems and private correspondence until the end of his life. The novel "Dalkavuklar Gecesi", published in 1941, is a critique of the Kemalist elite in general, but in a more specific context it can be read as a symbolic irony of the First Turkish History Congress.

Key words: Huseyin Nihal Atsiz, Turkish History Thesis, The First Turkish History Congress, Turkism, Kemalism

GİRİŞ

Türk milliyetçiliği, erken Cumhuriyet yıllarında, bilhassa Türk Ocakları'nın kapatılmasından sonra, Kemalizm tarafından massedilmiş ve kendisini ancak Kemalist paradigma içinde ifade edebilecek bir seviyeye gerilemiştir. Türk milliyetçiliği 1930'lu yıllarda Kemalizm'in çizdiği sınırları zorlamaya başlamış ve 1940'lı yıllarla birlikte resmî ideolojiden/ milliyetçilikten dil, tarih, kültür konularında büyük ölçüde ayrışmıştır. Türkçülük ile Kemalizm arasındaki ayrışmanın temelinde iki farklı tarih anlayışı, dolayısıyla iki farklı toplum ve gelecek tasavvuru yatmaktaydı. 1940'lı yıllarda yeniden yükselişe geçen Türkçülüğün/Turancılığın yeni önderi Hüseyin Nihal Atsız, bu ayrışmada önemli bir isimdir ve kariyerine bir bakıma "Türk Tarih Tezi"ne muhalefet ederek başlamıştır. Birinci Türk Tarih Kongresi'nde eleştirel bir yaklaşım benimseyen hocası Zeki Velidi Togan'a destek çıkmak suretiyle Kemalist elitten farklı bir tarih anlayışına ve Türklük tasavvuruna sahip olduğunu açığa vurur. 1941 yılında yayımlanan "Dalkavuklar Gecesi" romanı, genel olarak Kemalist elitin bir eleştirisidir ancak roman daha özel bir bağlamda Türk Tarih Kongresi'nin sembolik bir ironisi gibi okunabilir.

TÜRK TARİH TEZİ VE BİRİNCİ TÜRK TARİH KONGRESİ

1930 yılında yayımlanan "Türk Tarihinin Ana Hatları" isimli eser, "*Bu kitap, muayyen bir maksat gözetilerek yazılmıştır.*" cümlesi ile başlar. Bu muayyen maksat, "*Türklerin dünya tarihindeki rollerinin*" hakkını vermeyen yerli ve yabancı tarih kitapları karşısında Türkleri medeniyet kurucu bir ırk olarak yücelterek Cumhuriyet'in kültür devrimlerini pekiştirip meşrulaştıracak bir millî tarih ihtiyacını karşılamaktır. Kitapta Avrupa ile girişilen bir medeniyet yarışı ve hesaplaşma, Türklere Avrupa'yı medenileştirme misyonunu giydirme gayreti derinden hissedilir. Brakisefal Türklerin, dünyadaki ilk medeniyeti ana yurtları Orta Asya'da kurdukları ve buradaki iklim değişikliklerinden sonra göç ederek bütün dünyaya medeniyet götürdükleri eserin temel teziydi. Bu cümleden olarak Çin, Hint, Mezopotamya, Anadolu, Mısır, Akdeniz medeniyetlerinin kurucusu ve bir politik mesaj olarak Anadolu'nun otokton ahalisi

Türklerdi[1]. Tez daha sonra dil ve tarih kongreleri ile lise ve ortaokullar için yazılan tarih kitapları marifetiyle derinleştirilip yaygınlaştırılmak istenir[2].

Birinci Türk Tarih Kongresi ile birlikte Kemalist tarih anlayışı, hususî ismiyle Türk Tarih Tezi eleştirilemez bir konum kazanır. Ahmet Refik ve İhsan Şerif gibi İmparatorluk devrinden kalma tarihçilerin günah çıkarır bir havada konuşması, Fuat Köprülü'nün temkinli ve ürkek tavrı, en önemlisi ilmî kaygılarla yaptığı eleştirileri sert bir muhalefetle karşılanan Zeli Velidi Togan'ın âdeta linç edilmesi, en nihayet 1933 yılındaki Üniversite reformu bu hususu somutlaştırır.

ATSIZ, KEMALİZM, HALK FIRKASI ELİTİ

Hüseyin Nihal Atsız'ın Kemalist elitle ve Halk Fırkası ile başı hoş değildir. Kişisel mücadelesinin mühimce bir kısmını Kemalist elite, Halk Fırkası'na ve onun ideolojisine muhalefet işgal eder. Eleştirilerini doğrudan Atatürk'e yöneltmekten de çekinmez. Atsız'ın Kemalist elite karşı olmak için yeterince sebebi vardır. Kitaplarının toplatılıp yasaklanması, dergilerinin kapatılması, sürgün edilmesi, tutuklanması, sıkıyönetimce sorgulanması gibi birçok mesele, Halk partisi eliyle itildiği üç büyük dramın yanında Atsız'ın kariyerinde sıradanlaşır. Bu dramlardan ilki Arap asıllı bir subaya selam vermediği için Askerî Tıbbiye'den 1925 yılında atılmasıdır (Ercilasun: 29). Bu hâdise için Atsız, *"hayatımdaki dramların ilkidir*" der (Atsız, 1992a: 232). Otobiyografik unsurlar taşıyan Ruh Adam romanı, asker bir aileden gelen ve askerliği kutsayan Atsız'a askerlik yolunun kapatılmış olmasının yol açtığı buhranı anlatır (Savaş: 52-53).

Asker üniformasını çıkarmak zorunda kalan Atsız, bu manevi çöküntüyü tarihle uğraşarak aşar. Türkiyat Mecmuası'na gönderdiği bir makale Fuat Köprülü'nün dikkatini çeker ve Edebiyat Fakültesi'nden mezun olduktan sonra Köprülü'ye asistan olur. Hayatının ikinci büyük dramı da burada hazırlanır. I. Türk Tarih Kongresi'nde Reşit Galip, Zeki Velidi Togan için "*Arkadaşlar esefle ifade edeyim ki Zeki Velidi Beyin Darülfünundaki kürsüsü önünde talebe olarak bulunmadığıma çok şükrediyorum* (Birinci Türk Tarih Kongresi: 388)." der. Bunun üzerine Atsız yedi arkadaşıyla birlikte Reşit Galip'e telgraf çekerek "*Zeki Velidi'nin talebesi olmaktan gurur duyduklarını*" ifade

[1] Türk Tarihinin Ana Hatları (2014: 1-47) ile Birinci Türk Tarih Kongresi'nde Maarif Vekili Esad Beyin konuşması ile Afet İnan ve Reşit Galip'in tebliğlerine bakılabilir (2010: 6-7, 18-41, 99-161).
[2] Ayrıntılı bilgi için şu eserlere başvurulabilir: (Behar, 1996; Copeaux, 2006; Oral, 2006; Şimşek, 2017).

ederler. Reşit Galip, Maarif Vekilliğine getirilince Atsız'ı akademiden attırır (Atsız, 1992a: 72-73, Ercilasun: 34-38).

Tahmin edilebileceği gibi yakın tarihimizde Irkçılık-Turancılık Davası şeklinde bilinen hadise, Atsız'ın hayatındaki üçüncü dram olmuştur. Türkçülüğün, Türk devleti tarafından suç sayılmasının, Atsız'ın iç dünyasındaki karşılığı son derece sarsıcıdır.

Şu hususu vurgulamak Atsız'ın hakkını teslim etmek babında mühimdir. O, gadre uğradığı için Halk Fırkası'na muhalif değildir; aksine muhalif olduğu için, kendi ilke ve fikirlerinin bedeli olarak gadre uğramıştır ki yukarıda zikredilen üç hâdisede de bu durum gayet açıktır. Onun muhalefeti kişi ve kurumlardan evvel Halk Partisi'nin ideolojisinedir.

Atsız'ın yazılarının mühimce bir kısmı ile bilhassa bir hatırat niteliğinde olan Türkçülüğe Karşı Haçlı Seferi ve birer roman olan Dalkavuklar Gecesi ve Z Vitamini eserlerinde doğrudan Kemalist elit ve Halk Partisi eleştirilir. Mektuplarının satır aralarındaki pek çok ifade de Kemalizm ve CHP hakkındaki görüşlerini yakalamayı mümkün kılar. Hasan Âli Yücel, Falih Rıfkı Atay, Nevzat Tandoğan gibi Türk kökenli olmadığını ifade ettiği isimler başta olmak üzere Reşit Galip'ten İsmet İnönü'ye kadar devrin elitini Atsız sert bir şekilde eleştirir (Ercilasun: 665-678; Karabulak: 113-119, 184-206). İstibdat, diktatörlük, kozmopolitlik, Türk düşmanlığı, devşirmelik Halk Partisi elitine dair tanımlamalarıdır (1992a: 295). "*Halk partisinin polisinden de, kendisinden de, Millî Şeften de"* tiksindiğini yazar (1992a: 90-91). Soyadı kanunundan harf inkılâbına, dil devriminden tarih tezine kadar pek çok inkılabı tenkit eder. Sembolik bir anlamı olan Lozan Antlaşması'nı da İslâmcı-Muhafazakâr çevreler gibi bir hezimet olarak mütalaa etmese de ancak Sevr ile mukayesesi bağlamında anlamlı bulur ve pek başarılı bir antlaşma olarak değerlendirmez (1992a: 41-42).

Atsız'ın Kemalizm'e dönük eleştirilerinde tarih önemli bir yer tutar. Mesele aslında tarihten ziyade Türk'ün ve Türklüğün nasıl tanımlanacağı ile alakalıdır. Her şeyin cumhuriyet ile başladığı iddiasını kabul etmez, kopuş değil devam fikri etrafında kendi tarih anlayışını örgütler ve Osmanlı-Selçuklu lehindeki tavrı onu Kemalist tarih anlayışının karşında konumlar. Cumhuriyet'i Osmanlı'nın tabii bir devamı gibi görmesi, Osmanlı padişahlarını ve bilhassa II. Abdülhamid'i sahiplenmesi, padişah türbeleri ile eski eserlerin muhafazasına dönük rikkati resmî milliyetçiliğin dışında bir başka milliyetçiliği dillendirir. Halk Partisi'nin Türkçülük ve din/halk maneviyatı

karşısındakini tutumlarını eleştirir ve milliyetçiliğin Cumhuriyet devrindeki çatallanan yollarını işaretler:

> *"Halk Partisi, altı oktan biri milliyetçilik olduğu halde nedense "Türkçülük"ten ürküyordu. Bu yüzden Türk Ocakları kapatılmıştı. Halk Partisinin kendisine göre acayip bir milliyetçiliği vardı."* (1992a: 242-243)

ATSIZ VE TÜRK TARİH TEZİ

Atsız'ın Türk Tarih Tezi'ne ve Birinci Türk Tarih Kongresi'ne başlangıçta yine eleştirel fakat ılımlı yaklaştığı görülmektedir. Hatalarına rağmen Türk tarihine dair millî bir tez geliştiriliyor olmasını mühim bulur (1992c: 212-213). Anlaşılıyor ki Atsız süreç içerisinde Türk Tarih Tezi'ne karşı, ihtimal girdiği polemiklerin ve akademiden uzaklaştırılmasının etkisiyle, giderek sertleşmiş, nihayet tezi savunanlar ve dörtlük ciltlik "Tarih" kitabını yazanlar içinde tek bir âlimin olmadığı noktasına kadar gelmiştir. Eleştirileri o kadar serttir ki Türk Tarih Kurumu'na hücumlarından dolayı Yusuf Akçura onunla görüşme ihtiyacı duyar (1992a: 164).

Eski Türk tarihine dair notlarını "Türk tarihi üzerinde toplamalar" adı altında Orhun dergisinde yayımlamaya başlayan Atsız, dört ciltlik "Tarih"i eleştirir ve bunun üzerine "*inkılabımızın millî kültür prensiplerine aykırı olduğu için öğretmenlik yapamayacağı*" gerekçesiyle 1933'te açığa alınır. Onun nazarında dört ciltlik "Tarih", "*baştanbaşa yanlıştır*" ve millî tarih tezi denen şey bir "*maskaralıktır*" (1992a: 77, 98, 258). İsmail Hakkı Beyi istisna tutarak Yusuf Akçura da dâhil olmak üzere Reşit Galip, Sadri Maksudî gibi isimlerin âlim olmadıklarını, "Tarih" kitabının tarih bilenler tarafından yazılmadığını kuvvetle vurgular (1992c: 131-132, 157-162, 271-273). Birinci Türk Tarih Kongresi için ise şunları yazar:

> *"Aklın ve ilmin asla kabul edemeyeceği bir hava içinde bocalar, Bayan Afet'in Köprülü Fuat gibi tanınmış bir profesöre ders vermesi gibi hârikalara şahit olur ve sözüm ona yeni yeni ilim ufukları açıp yeni keşifler yaparken bir Halk Partili, ünlü Profesör Zeki Velidi'yi hiçbir şey bilmemekle suçlandırdı"* (1992a: 71-72)

Yine 4 ciltlik "Tarih" kitabı üzerine cereyan eden bir tartışamadan sonra Sıkıyönetim komutanı tarafından sorguya çekilir, kendisine "Dalkavuklar Gecesi" romanının şifrelerinin çözüldüğü söylenir ve nihayet "*Atatürk'ün tarihinde senin bu yazdıkların yok!*" denir. Atsız da "*Atatürk tarihçi değildi*" diye mukabele eder. Sıkıyönetim komutanının "Atatürk senin bildiğinin on misli tarih bilirdi!" demesi üzerine Atsız'ın yazdıkları dikkate şayandır (1992a: 94-98):

> *"General bu sözüyle beni Atatürkle rakip durumuna sokmuştu. Fakat durum Atatürkle bir tarih imtihanına girmeme elverişli değildi. Sözün gelişi imtihana girsek bile o bana Miken medeniyetini, ben de ona Kür Şad ve Yabju Çiçi'yi soracaktım. Anlaşamayacaktık."*

Atsız 1934 yılında, Ahmet Muhip ve Edirne milletvekili Şeref Bey ile tarih tezi üzerine tartışır. Ahmet Muhip'e cavap olarak kaleme aldığı "Haddini Bil" başlıklı yazıda "istikrar" ve "devlette devamlılık" fikri etrafında Tarih tezinin eleştirisini ve kendi görüşünün savunusunu yapar (1992c: 124-134). Edirne milletvekili Şeref Beye verdiği cevapta da teze dönük eleştirilerini maddeler hâlinde sıralar ve aslında "hanedancılık" zihniyetinin cumhuriyet devrinde de tarih anlayışını belirlemeye devam ettiğini söyler. Sakalardan başlayarak Türkiye Cumhuriyeti'ne gelene kadar devlette devamlılık esaslı kendi yaklaşımını ortaya koyar. Bu noktada Osmanlı ve Cumhuriyet arasındaki devamlılığa yaptığı kuvvetli vurgu devrin şartları içinde fazla cesurdur:

> *"Osmanlılık ile Türkiye Cumhuriyetinin hiçbir bağlantısı yoktur diye en büyük bir hakikati inkâr ederken, hangi maksada saplanıyorsunuz? Korkmayın: Türkiye Cumhuriyetinin anası Osmanlı İmparatorluğu demek vatan hainliği veya inkılâp düşmanlığı değildir… Osmanlı imparatorluğunun Türkiye Cumhuriyeti ile hiçbir bağı yoksa Cumhuriyeti gökten inenler mi kurdu?... Bugün cumhuriyetçilik aşkıyla herkes bütün maziyi baltalıyor. Ve işin garibi de bir yandan millî tarihçilik dolayısıyla mazi mühimseniyor. Peki, bu tezat nedir? siz ve sizin gibiler bir yandan "Yaşasın şanlı ecdadımız Hititler!" diye bağırıyorlar, bir yandan da "Osmanlılarla alâkamız yoktur" diye haykırıyorlar."* (2018b: 37)

1941 tarihinde "Çınaraltı" dergisinde çıkan "Türk Tarihine Bakışımız Nasıl Olmalıdır?" başlıklı yazısındaki konuya dair ifadeleri fevkalade mühimdir:

"Tarihimize yeni bir veçhe vermek dileğiyle yapılan tarih kurultayı ve tarihimizi yeni baştan tedvin etmek için kurulan Tarih Kurumu müsbet bir iş göremedi. Bunlar Türk tarihini bir sıraya koyup Avrupa milletlerinin tarihleri gibi yazacak yerde Sümer, Elam, Akad, Hatti vesaire gibi en eski ve medenî milletlerin Türk olduğunu iddia eden boş yere övünme yoluna saptılar ve zaten dağınık gözüken Türk tarihini büsbütün dağıttılar. Böylelikle bugün okullarda okutulan Türk nerede ve hangi zamanda başlayıp nasıl inkişaf ettiği belli olmıyan bir vukuat yığınından ibarettir. Bu dağınıklıktan başka, verilen malûmatın da baştan başa yanlış olduğu düşünülürse Türk tarihinin ne acıklı bir halde olduğu kolaylıkla anlaşılır. Bunun doğurduğu neticeler şu oluyor: Türk çocukları bu karmakarışık tarihi öğrenemiyorlar. Bundan başka bu tarihte hemen her millet "Türk" olarak gösterildiğinden çocukların kitaba güveni kalmıyor ve herkes Türk olduktan sonra "Türklük" bir imtiyaz olmaktan çıktığı için milliyet duygusu zayıflıyor. Demek ki okullarda millî ve terbiyevî vazifesi olan tarihi bugünkü şekliyle bunu yapamıyor." (1992b: 91-92)

Atsız tezin hatalarını yedi maddede sayar ve eski medeniyetleri Türklükle ilişkilendirmek için başvurulan zorlama etimolojik ve antropolojik yorumları yalan, tahrif, faziletsizlik, gülünç gibi kelimelerle tavsif eder. Hititlerin Türklüğüne karşı çıktığı gibi Türklerin Anadolu'nun yerli ahalisi olduğunu ispat etme gayretlerini de gereksiz bulur çünkü dünyada hiçbir millet mevcut vatanının yerli ahalisi değildir. Ayrıca yazılan dört ciltlik "Tarih", "fahiş" hatalarla doludur. Mesela Türkçe isimlerin pek çoğu yanlıştır. Bütün bunların ötesinde Atsız'ın temel itirazı Türk Tarih Tezi'nin, Türk tarihini bir bütün hâlinde sistemleştirememesi, ayrı ayrı devletler şeklinde mütalaa etmesine dairdir ki Atsız buna karşılık olarak kendi meşhur sistemleştirmesini yapacaktır (1992b: 93-96).

DALKAVUKLAR GECESİ

1941 yılında basılan Dalkavuklar Gecesi, Atatürk dönemindeki elitin hicvedilmesi için yazılmıştır (Ercilasun: 479). Roman, Birinci Türk Tarih Kongresi'nin sembolik bir eleştirisidir. Romandaki karakterlerin isimleri, Kral Subbiluliyuma, Başkumandan Tutaşil, Hantilyas ve Kahin Şilka müstesna olmak kaydıyla tersten okununca veya küçük ses değişmeleriyle gerçek şahıslara gönderir. Karakterlerin çeşitli özellikleri gerçek

hayattan hareketle çizilmiştir ve romanda geçen kimi hadiseler Atatürk'ün huzurunda yaşanmış olaylarla örtüşür (Ercilasun: 482-484). Romandaki önemli karakterler şunlardır:

"Her şeyin pundunu bulan filozof" olarak takdim edilen İlânasam, Hasan Âli Yücel'in temsilidir ki karakterin fiziksel tasviri de bu hususu kuvvetlendirir. Atatürk ile arasında geçen "sıfır" meselesi de romanda yer alır. Yabancı soylu olması özellikle vurgulanır. Cahilliği, dalkavukluğu, hainliği romanda öne çıkarılır (Atsız, 2018a: 21-24, 68). Cüce İrdas'ın, Sadri Ertem olduğu söylenir ki Atsız'la kalem kavgasına girişmiştir (Ercilasun: 484). "*Cüce boyu ve şişman göbeği ile pek gülünç bir yaratık*" olarak tasvir edilir. Korkak ve dalkavuktur (Atsız, 2018a: 25-27). Başhekim Ziza, Şevket Aziz Kansu'dur. Atsız özellikle bütün brakisefal kafataslıları Türk yapması sebebiyle ona karşı çıkar. Onun antropoloji derslerini takip etmiştir (Ercilasun: 35). Kralın gözdesi Yamzu, Afet İnan'dır ki romandaki isim Afet İnan'ın babası İsmail Hakkı Uzmay'ın soyadına göndermedir. Cehaleti bilhassa vurgulanır (Atsız, 2018a: 39). Pilga, Reşit Galip'tir. Atatürk'ün sofrasından kovulma hadisesine romanda da atıf yapılır (Atsız, 2018a: 52). Vezir Nidiba, Maarif Vekili Abidin Özmen'dir, meşhur cacık olayı romanda da geçer (Atsız, 2018a: 49-50). Nittahabas, Sabahattin Ali'dir. Başkumandan Tutaşil'in Fevzi Çakmak olduğu ifade edilir. Atsız'ın kendisi ise romanda Kahin Şilka olarak görünür. Şarap demenin yasaklanmasından sonra üç yaşındaki çocuğu Murya (Yağmur) şarap dediği için yargılanır. Romanda Tutaşil ve Şilka dışında olumlu özellikler taşıyan tek karakter Zeki Velidî Togan'ın temsili olan İkeznini'dir. Gerçek bir bilgindir, pek çok dil bilir, belgeyle konuşur (Atsız, 2018a: 32, 36-38).

Romandaki önemli bir mesele Kral Subbiluliyuma'nın Atatürk olup olmadığıdır. Ercilasun'un ifadesiyle "*Kral başlangıçta nötr, hatta olumlu bir kişilikle romanda görünür. Ancak roman ilerledikçe kral, çok içki içen ve ülke işlerini içki sofrasında gören bir kişilik olarak belirir.*" (Ercilasun: 480). Ercilasun, Kral Subbiluliyuma'nın doğrudan Atatürk gibi alınmasını doğru bulmaz. Atsız, adı ve oğlu yoluyla kralı Atatürk imajından uzaklaştırmak istemiştir (Ercülasun: 484). Ancak Kralın Atatürk çağrışımı son derece kuvvetlidir. Şüphesiz Atsız'ın Atatürk'e dönük eleştirileri de bu algıyı besler. Ancak şunu da ifade etmekte fayda var, Atsız bir Gazi olarak Atatürk'ü ve Millî Mücadeleyi sahiplenir, eleştirileri Cumhuriyet'in ilânından sonraki süreç içindir. Yücel Hacaloğlu'na yazdığı 21 Eylül 1973 tarihli mektupta, sağ cenahta yükselen Atatürk eleştirileri karşısında şöyle der: "*bu gidişle korkarım bu Türkiye'de Atatürk'ü savunan bir ben*

kalacağım. Çok aşırı ve haksız bir Atatürk düşmanlığı propagandası yapılıyor." (Hacaloğlu, 2013: 272)

Romanın olay örgüsü kısaca şöyledir: Sarayın mahzenindeki fıçılarda saklanan kırmızı sıvının zehir olduğu sanılmaktadır ancak içtikçe insanı sarhoş eden bir içki olduğu anlaşılır. Bu içeceğin ne olduğunu anlamak için yerli ve yabancı bilginlerin katılımıyla bir kurultay toplanır. Kral, bu suyun Tanrılardan atalarına verilmiş özel bir içecek olduğu kanaatindedir. Kurultaydaki dalkavuk bilginler Kralın kanaatini doğrulayacak bir tavır takınırlar. Sadece gerçek bir bilgin olan İkeznini bu sıvının Tanrısal bir içecek olmadığını, şarap olduğunu belgeleri ile izah eder. Bunun üzerine kurultayda vatan hainliği ile suçlanır ve ülkeyi terk etmek zorunda kalır.

Şarap, romanda "tarih"in remzi olsa gerektir. İkeznini/Togan, kurultayda şarabın ne olduğunu, yani gerçek tarihi bilen tek kişidir. Kahin Şilka/Atsız da kendi bağında yetiştirdiği üzümlerden şarap yapmasını bilmektedir. Atsız'ın "*Anılmakla hangi bir ruh olmaz ki sarhoş?*" dizesiyle dile getirdiği üzere şarap gibi tarih de insanı sarhoş etmektedir.

NETİCE

Dalkavuklar Gecesi'nin Hatti ülkesinde geçiyor olması manidardır, zira Atsız Türk Tarih Tezi'nin Hititler ile Türkler arasında kurduğu ilişkiye özellikle karşı çıkar. Bu karşı çıkış iki farklı Türklük tasavvurunu, Türk milliyetçiliğinin çatallanan yollarını da işaretler. Atsız'ın ifadesiyle bu dönemde "*Türk kelimesi aşağı yukarı Hitit anlamında*" kullanılıyordu (1992a: 296). Türklüğün içine oturtulacağı, içinde Türk kimliğinin tanımlanacağı, Türk kimdir sorusunun cevabını verecek gerçek Türk tarihi, Atsız için Sakalar ve Hunlar ile başlayıp kesintisiz bir hat üzerinden Osmanlı ve Cumhuriyet'e uzanan tarihti ki bu süreç Türk Tarih tezinin en ehemmiyetsiz kısmını işgal eder. Bu bağlamda tarih öncesine odaklanarak bütün eski medeniyetleri Türk yapan Tarih Tezi, asıl Türk tarihini talileştiriyor, ehemmiyetsiz bir seviyeye indirgiyor, bu yolla da Türklüğü bulanıklaştırıyordu. Atsız'ın nazarında Türk olmak bir imtiyazdır, herkesin Türk olduğu yerde aslında hiç kimse Türk değildir, Türklük bir imtiyaz olmaktan çıkmaktadır. Dahası Atsız için tarih şuuru bir düşman tanıma sanatıdır, Türklüğe ve Türk tarihine ait sınırlar bulanıklaşınca tarih şuuru da ortadan kalkmakta, işlevini yerine getirememektedir.

Atsız'ın tarih konusundaki temel kaygısı sürekliliktir, devam fikridir bilhassa siyasî istikrardır. Kendi tarih sistematiğini bu yüzden devlette devamlılık esası üzerine kurar. Türk tarih tezi ne siyasî, ne de sosyo-kültürel açıdan bir devam fikrine imkân bırakmamakta, tarihi odaksız, omurgasız, yataksız kılmaktadır. Bu bağlamda Atsız'ın şu ifadesi temsil edicidir:

> "*Hititler Türk bile olsa, onlar ortadan kalktıktan iki bin yıl sonra aynı topraklarda kurulan yeni Türk devleti eskisinin devamı sayılamaz*." (1992e: 22)

Türk Tarih Tezi'nin altında birincisi Türkleri medeniyet kurucu bir ırk olarak tanımlamak suretiyle batının barbar söylemini kırmak, ikincisi ise Anadolu'nun otokton halkı olduğunu göstererek buradaki Türk varlığını tarih yoluyla haklılaştırmak şeklinde iki temel kaygı yatıyordu. Atsız bu kaygıları paylaşmakla birlikte Tarih Tezi'nin yaklaşımını doğru bulmaz. Birincisi, "*kendi yarattığımız medeniyet, bizi başkalarının medeniyetleri kendimize mal etmeğe muhtaç etmeyecek kadar büyük ve parlaktır*." (1992b: 93). İkincisi, "*bir memleketin tapusuna mâlik olmak için mutlaka ilk ahâlisi olmak lâzımdır diye düşünmek de boştur.*" (1992e: 22)

KAYNAKÇA

ATSIZ, (1992a). *Çanakkale'ye Yürüyüş-Türkçülüğe Karşı Haçlı Seferi*, Baysan Basım, İstanbul.

ATSIZ, (1992b). *Makaleler-I*, Baysan Basım, İstanbul.

ATSIZ, (1992c). *Makaleler-II,* Baysan Basım, İstanbul.

ATSIZ, (1992d). *Makaleler-IV*, Baysan Basım, İstanbul.

ATSIZ, (1992e). *Türk Tarihinde Meseleler*, Baysan Basım, İstanbul.

ATSIZ, (2018a). *Dalkavuklar Gecesi-Z Vitamini*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

ATSIZ, (2018b). *Tarih, Kültür ve Kahramanlar*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

BEHAR, Büşra Ersanlı, (1996). *İktidar ve Tarih*, Afa Yayınları, İstanbul.

BİRİNCİ TÜRK TARİH KONGRESİ, (2010). Ankara: 2-11 Temmuz 1992 Konferanslar Müzakere Zabıtları, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.

COPEAUX, Etienne, (2006). *Türk Tarih Tezinden Türk-İslâm Sentezine*, İletişim Yayınları, İstanbul.

ERCİLASUN, Ahmet Bican, (2018). *Atsız Türkçülüğün Mistik Önderi,* Panama Yayın, Ankara.

HACALOĞLU, Yücel, (2013). *Atsız'ın Mektupları*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

KARABULAK, Ozan, (2017). *Atsız ve Türkçülüğün Yarım Asrı*, Ötüken Neşriyat, İstanbul.

ORAL, Mustafa, (2006). *Türkiye'de Romantik Tarihçilik (1910-1940),* Asil Yayın Dağıtım, Ankara .

SAVAŞ, Metin, (2018). *Sevda Gibi Gizli Bir Emel*, Tün Kitap, Ankara.

ŞİMŞEK, Ahmet, (2017). "Türk Tarih Tezi", *Türkiye'de Tarih Eğitimi*, Pegem Akademi, Ankara, s. 105-122.

TÜRK TARİHİNİN ANA HATLARI, (2014). Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara.